

Granskning av pensionshantering och redovisning

Hudiksvalls kommun

Mars 2023

Viktor Ahlzén, Projektledare & pensionsspecialist

Tom Ekberg, Kvalitetssäkrare & pensionsspecialist

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Hudiksvalls kommun genomfört en granskning av pensionshantering och redovisning. Granskningen har syftat till att bedöma om:

- Kommunstyrelsen säkerställt att det finns ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag som säkerställer en tillräcklig intern kontroll.
- Redovisningen av pensionsåtagandet sker i enlighet med lagstiftning (LKBR) samt rekommendationerna i RKR.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att:

- Kommunstyrelsen **inte helt** (trafikljus: gult) säkerställt att det finns ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag.
- Kommunstyrelsens interna kontroll i sammanhanget **inte helt** (trafikljus: gult) är tillräcklig.
- Kommunstyrelsen **i allt väsentligt** (trafikljus: grönt) redovisar pensionsåtagandet i enlighet med lagstiftning (LKBR) samt rekommendationerna i RKR.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning	
Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?	Delvis	
Är roller och ansvar avseende pensionsadministrationen tydliggjorda?	Delvis	
Skер kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?	Delvis	
Skер pensionsredovisningen i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR R10?	Ja	

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi:

- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att utveckla och sammanställa befintliga rutinbeskrivningar till ett enhetligt driftschema eller en processkarta, där samtliga arbetsuppgifter som utförs inom ramen för pensionsadministrationen framgår och förklaras. Detta i syfte att stärka den interna kontrollen och minska personberoendet i hanteringen.
- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att utveckla och sammanställa befintliga rutinbeskrivningar till ett enhetligt driftschema eller en processkarta där tydlig rollfördelning och ansvarsfördelning över de olika ansvarsområdena framgår. I ett sådant schema bör det även framgå vem som ansvarar när ordinarie befattningshavare ej finns tillgänglig att utföra sina arbetsuppgifter. Detta i syfte att minska personberoendet i pensionshanteringen och för att underlätta för effektiv överlämning av arbetsmoment, i samband med exempelvis sjukfrånvaro eller annat personalbortfall.
- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att upprätta ett övergripande årshjul eller schema för det administrativa arbetet, samt för de avstämningar och kontroller som sker inom kommunen kopplat till pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Ett sådant årshjul eller schema bör omfatta vilka arbetsuppgifter som skall utföras inom ramen för arbetet med pensionsredovisningen, samt när de skall utföras och av vem/vilken funktion.
- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att det införs rutinmässiga tester av pensionsgrundande lön enligt lönesystemet jämfört med fakturaspecifikation gällande årsfakturan från KPA. Testet bör utföras på samtliga individer i underlaget. Testet bör bestå av kontroll av att antalet individer är korrekt, samt att de pensionsmedförande lönerna enligt specifikationen är överensstämmande med informationen i lönesystemet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier	5
Avgränsning	5
Metod	5
Pensionsavtal i Hudiksvalls kommun	6
Granskningsresultat	7
Rutiner	7
lakttagelser	7
Bedömning	9
Roller och ansvar	10
lakttagelser	10
Bedömning	10
Kontroller och avstämningar	11
lakttagelser	11
Bedömning	12
Pensionsredovisning i not	13
Kontroller och avstämningar	13
lakttagelser	13
Bedömning	14
Samlad bedömning	14
Rekommendationer	14
Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi:	14
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	16

Inledning

Bakgrund

Pensionsavtalens komplexitet ställer höga krav på såväl rutiner och processer som den interna förståelsen av de avtal som tillämpas. Sammantaget innebär detta att en väl fungerande administration och god intern kontroll är högst väsentlig.

Hudiksvalls kommuns pensionsskuld består av två delar:

- Skuld i balansräkningen, pensioner från och med år 1998
- Ansvarsförbindelse, pensioner intjänade före år 1998

Skulden beräknas av kommunens pensionsförvaltare KPA. För en rättvisande redovisning måste en beräkning av skulden göras årligen av pensionsförvaltaren. Ränteförändringar, löneförändringar och ett antal andra faktorer innebär förändringar i skulden. Under kommande år förväntas utbetalningarna att öka då många anställda pensionerats eller kommer att pensioneras. Denna ökande utgiftspost kommer att ställas mot andra utgifter. Det är väsentligt att detta hanteras med god intern kontroll och att uppgifterna i kommunens redovisning är rättvisande så att redovisningen utgör ett korrekt beslutsunderlag när utgiftsposter ställs mot andra kostnader.

Revisorerna i Hudiksvalls kommun har utifrån en bedömning av väsentlighet och risk beslutat att granska kommunens process för rapportering samt redovisning av pensioner.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt att det finns ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag som säkerställer en tillräcklig intern kontroll.

Vidare syftar granskningen till att bedöma om redovisningen av pensionsåtagandet sker i enlighet med lagstiftning (LKBR) samt rekommendationerna i RKR.

Revisionsfrågorna ligger som grund för att besvara syftet och ställs upp enligt följande:

1. Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?
2. Är roller och ansvar avseende pensionsadministrationen tydliggjorda?
3. Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?
4. Sker pensionsredovisningen i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationerna i RKR?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

Revisionskriterier utgörs av Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR) samt kommunens styrande och stödjande dokument. Dessa lagar, föreskrifter, regelverk, fullmäktigebeslut, etc, utgör underlag till de bedömningsgrunder som uttrycks i revisionsfrågorna.

Avgränsning

Granskningsobjekt är Hudiksvalls kommunstyrelse.

Metod

Granskningen har inledningsvis genomförts genom kartläggning av aktuella pensionsavtal inom kommunen.

Granskningen har därefter genomförts genom dokumentgranskning av tillgängliga rutiner, riktlinjer och policys inom kommunen. Rutiner och dokumentation har granskats genom verifiering av dokumenterade kontroller. Rapporteringen av pensionsmedförande löner har granskats genom analys av årsrapportering avseende pensionsavtalet KAP-KL.

Inom ramen för granskningen har intervju och dialog genomförts med:

- Lönekonsult (pensionsadministratör)
- Ekonom
- Ekonomichef

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Pensionsavtal i Hudiksvalls kommun

I detta kapitel presenteras en kort sammanfattning av de pensionsavtal som i dagsläget tillämpas inom Hudiksvalls kommun. Baserat på intervjuer och skriftlig dokumentation från kommunen tillämpas följande pensionsavtal:

Pensionsavtal	Antal (ca)	Kategori
KAP-KL	3 294	Anställda
AKAP-KL	1 590	Anställda
PFA	13	Anställda
OPF-KL	139	Förtroendevalda

- Hudiksvalls kommun erbjuder löneväxling. I dagsläget har 46 anställda inom kommunen gjort val om löneväxling.
- Hudiksvalls kommun har bekräftat i intervju att det inte finns anställda inom kommunen som omfattas av särskilda individuella pensionsavtal.
- Hudiksvalls kommun har bekräftat i intervju att man inte erbjuder anställda så kallad Alternativ KAP-KL.
- Till kommunkoncernen hör helt eller delvis ett antal kommunala bolag. Dessa bolag behandlas inte i denna rapport.

Granskningsresultat

Rutiner

Revisionsfråga 1: Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?

lakttagelser

Skriftliga rutinbeskrivningar

För processen gällande rapportering av uppgifter till KPA avseende beräkning av pensionsskuld och pensionskostnad finns ett antal skriftliga rutinbeskrivningar:

- I dokumentet “Årskörningar från 2020 och framåt” finns ett schema över delar av arbetet med rapportering av löneuppgifter till KPA inför beräkning av pension. Rapporteringsschemat innehåller bland annat information avseende när felsignaler skall tas ut inför årskörning av fil till KPA, pensionsinställningar i lönesystemet Heroma, driftkörning för låga pensionsavgifter samt rapportering av årsfil till KPA. Ansvarsfördelning framgår av schemat.
- I dokumentet “Körplan för Årskörningar” finns en lathund över hur fil plockas ut från lönesystemet inför rapportering av årsfil till KPA. I lathunden framgår flera steg i processen, bland annat information om hur felsignaler tas ut i samband med årskörning.
- Som komplement till ovan nämnda rutinbeskrivningar mottar Hudiksvalls kommun årligen ett årshjul från KPA. Av årshjulet framgår datum och deadlines avseende årsrapportering, halvårsrapportering, delårsrapportering och särskild rapportering för samtliga pensionsavtal som tillämpas inom kommunen.

I dokumentet “Attest av fakturor” finns ett upprättat reglemente för attest som används inom Hudiksvalls kommun vid betalning av premiefakturor avseende pension från KPA samt vid betalning av fakturor kopplat till löneväxling. I dokumentet tydliggörs riktlinjer och förhållningssätt vid betalning av fakturor. Riktlinjerna är dock allmänna och reglerar därför inte eventuella specifika kontroller som bör utföras i samband med betalning av fakturor kopplat till pension.

I dokumentet “Nya lönearter” finns en utförlig förklaring av hur nya lönearter skapas och läggs upp i kommunens lönesystem Heroma.

Rutin för avstämningar i lönesystemet

Hudiksvalls kommuns lönesystem Heroma levereras av CGI och implementerades i kommunen år 2010. Pensionsmedförande lön genereras i systemet i enlighet med hur lönearter är kodade. En medarbetare från kommunens löneavdelning agerar systemförvaltare för Heroma och ansvarar för uppdateringar, inställningar och skapande

av nya lönearter. Som tidigare nämnts finns dokumentet "Nya Lönearter", i vilket arbetet med hur nya lönearter skapas och läggs upp finns dokumenterat.

Rutin för avstämningar mot externa leverantörer

Hudiksvalls kommun har ett avtal med KPA avseende pensionsadministration och förmedlingstjänst. Avtalet med KPA innebär bland annat att KPA ska beräkna pensionsavgift för avgiftsbestämd pension samt beräkna och betala ut pensioner till anställda och förtroendevalda. Hudiksvalls kommun har också ett tilläggsavtal med KPA, kallat Politiker Plus. Tilläggsavtalet omfattar extra stöd inom pensionsadministration, rapportering, bevakning och service av de förtroendevaldas pensionsavtal.

Årsfilen med underlag för årslöner för KAP-KL och underlag för månadslöner för juli - december för AKAP-KL skickas in till KPA under slutet av januari månad varje år. Årsfil med underlag för årslöner för förtroendevalda OPF-KL skickas i februari månad. Vidare skickas ytterligare underlag för AKAP-KL genom en halvårsfil i juli månad gällande månaderna januari - juni, tillsammans med uppdaterade anställningsdata för KAP-KL. Utöver den obligatoriska årsfilen och halvårsfilen skickar kommunen extra delårsfiler med uppdaterade anställningsdata under månaderna mars, oktober och november.

Processen börjar med att kommunens systemförvaltare tar ut en fil innehållande löneuppgifter från lönesystemet Heroma. Systemförvaltaren testar sedan avtalstillhörighet innan filen skickas till lönekonsult som i sin tur laddar upp i KPAs internetkontor. Filen valideras och kvalitetssäkras av KPA som sedan skickar tillbaka en fellista innehållande eventuella påträffade fel. Påträffade fel rättas och korrigeras av lönekonsult och skickas sedan tillbaka till KPA för ny validering. Fellistor från tidigare år finns nedsparade i KPAs internetkontor. Rättelser och korrigeringar sparas dock inte. Som tidigare nämnt finns ett antal rutinbeskrivningar upprättade där delar av processen för rapportering av uppgifter till KPA finns dokumenterad.

Enligt avtal har KPA åtagit sig att bevaka registrerade arbetstagares, tidigare avgångna arbetstagares och efterlevandes rätt till pension enligt KAP-KL och tidigare avtal och reglementen. KPA ska meddela Hudiksvalls kommun i god tid före avgångstidpunkten. KPA ska också bevaka andra pensionsförmåner, t.ex. inkomstbevakning för de som uppbär garantipension, visstidspension, särskild avtalspension enligt KAP-KL samt pension enligt övriga reglementen. Vidare ska Hudiksvalls kommun motta en årlig bevakningslista för de arbetstagare som ej uppnått 1% av inkomstbasbeloppet i årlig pensionsavgift.

Kontroll av premiefakturor från KPA

I samband med att fakturor gällande avgiftsbestämd pension från KPA inkommer och skall betalas utförs normalt kontering och kontrollattest av kommunens lönekonsult. Det uppges i intervjun att man i detta steget tittar på fakturans totala belopp och jämför rimlighet mot tidigare inkomna fakturor. Stickprov på enstaka individer utförs ej. Vid

misstanke om felaktigt fakturerat belopp undersöks fakturan närmare. Efter kontroll av lönekonsult skickas fakturorna vidare till kommunens personalchef för slutattest.

Riktlinjer för attest finns, som tidigare nämnts, dokumenterat skriftligen i dokumentet "Attest av fakturor".

Rutin för administration av löneväxling

I Hudiksvalls kommuns pensionspolicy finns ett avsnitt gällande löneväxling och vilka medarbetare som har rätt till detta. Löneväxling i Hudiksvalls kommun sker genom försäkringsbolaget Folksam och samtliga medarbetare med en årslön över 8,07 inkomstbasbelopp har möjlighet till detta. Anmälan om ny löneväxling görs till lönekonsult som hänvisar till rådgivare på Folksam. Om löneväxling avtalas registreras ärendet av Folksam som sedan skickar underlaget tillbaka till kommunen där kommunens lönekonsult registrerar löneavdraget i lönesystemet Heroma. I samband med att faktura för löneväxling inkommer från Folksam stäms löneväxlingsbeloppen av mot de avdrag som gjorts i lönesystemet för att säkerställa att rätt belopp blivit fakturerat. Det finns inte någon skriftlig rutinbeskrivning över det administrativa arbetet som utförs kopplat till löneväxling i Hudiksvalls kommun.

Rutin för hantering av särskilda avtal/tillägg

Pensionsbestämmelserna i OPF-KL gäller inte för förtroendevald som vid tillträdet av sitt uppdrag har uppnått i 32 a § LAS angiven ålder. OPF-KL upphör att gälla för förtroendevald som får fortsatt uppdrag vid ny mandatperiod vid val efter 2014 om denne uppnått i 32 a § LAS angiven ålder. Förtroendevald som uppnår i 32 a § LAS angiven ålder under pågående mandatperiod har dock rätt till pensionsavsättning under mandatperioden.

Lönekonsult gör kontinuerliga manuella kontroller av eventuella nytillträdda förtroendevalda politiker. Vid ålder över i 32 a § LAS angiven ålder markeras den förtroendevalda med "ej pensionsrätt" i lönesystemet Heroma. Någon skriftlig beskrivning över hanteringen finns ej.

Bedömning

Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?

Delvis.

Vår bedömning grundar sig på att berörda medarbetare inom Hudiksvalls kommun har en tillfredsställande kompetens inom de pensionsavtal som tillämpas inom kommunen. Vidare grundar sig vår bedömning på att det finns upprättade skriftliga rutiner för flera av de moment som utförs inom ramen för kommunens pensionsadministration.

I de rutinbeskrivningar som finns upprättade saknas dock information om tester och kontroller som skall utföras. Beskrivningarna är också väldigt övergripande och saknar

information om hur arbetsuppgifter skall utföras på detaljnivå. Vidare saknas skriftliga rutinbeskrivningar över det arbete som utförs kopplat till löneväxling.

Utvecklingsområde för framtiden menar vi därför rör att:

- Utveckla och sammanställa befintliga rutinbeskrivningar till ett enhetligt driftschema eller en processkarta, där samtliga arbetsuppgifter som utförs inom ramen för pensionsadministrationen framgår och förklaras. Detta i syfte att stärka den interna kontrollen och minska personberoendet i hanteringen.

Roller och ansvar

Revisionsfråga 2: Är roller och ansvar avseende pensionsadministrationen tydliggjorda?

lakttagelser

I dagsläget föreligger en avtalssamverkan avseende lönehanteringen mellan kommunerna i Hälsingland, bestående av Hudiksvalls kommun, Bollnäs kommun, Söderhamns kommun, Ljusdals kommun och Ovanåkers kommun. Lönesamverkan är i dagsläget något begränsad, men förväntas vara helt gemensam från och med maj 2024 när samtliga av de samverkande kommunerna gemensamt byter till lönesystemet Personec P. Den lönekonsult som i dagsläget ansvarar för den löpande pensionsadministrationen i Hudiksvalls kommun är i dagsläget ensam på området och ansvarar inte för hanteringen av pensioner i någon annan kommun. En annan medarbetare på löneavdelningen agerar systemförvaltare för lönesystemet Heroma och ansvarar således för arbetet med kodning av nya lönearter och uppdateringar i lönesystemet.

En ekonom på ekonomienheten ansvarar tillsammans med ekonomichef för pensionsredovisning, prognoser, budget och annan administration kopplat till pensionsskuld och ansvarsförbindelse.

Viss ansvarsfördelning avseende arbetet med rapportering till KPA finns dokumenterad i kommunens uppsatta schema för årskörning. I övrigt finns ingen närmare detaljerad uppdelning mellan ansvarig personal för de arbetsmoment som utförs. I nuläget finns inte heller någon plan för överlämning vid avslutad anställning eller långvarig sjukskrivning. Det finns inte heller några andra anställda än de ovan nämnda som har djupare kännedom om de arbetsmoment och rutiner som finns kopplat till pensionsadministration och pensionsredovisning.

Bedömning

Är roller och ansvar avseende pensionsadministrationen tydliggjorda?

Delvis.

Vår bedömning baseras på att berörda medarbetare inom Hudiksvalls kommun har en tillfredsställande kännedom om de arbetsuppgifter som i dagsläget utförs inom ramen

för pensionsadministrationen och pensionsredovisningen. Kommunen har också visst stöd från KPA för att upprätthålla administrativa rutiner, vilka också enligt kommunen är behjälpliga när de kontaktas. Som nämnts finns viss ansvarsfördelning dokumenterad avseende arbetet med rapportering till KPA.

Någon plan för överlämning av arbetsuppgifter inför avslutad anställning eller vid långvarig sjukskrivning finns inte. Detta ser vi som en brist. Det finns inte heller andra anställda inom Hudiksvalls kommun, än de som omnämns i iakttagelserna, som har kännedom om de arbetsmoment som utförs kopplat till pensionsadministration.

Utvecklingsområde för framtiden menar vi därför rör att:

- Utveckla och sammanställa befintliga rutinbeskrivningar till ett enhetligt driftschema eller en processkarta där tydlig rollfördelning och ansvarsfördelning över de olika ansvarsområdena framgår. I ett sådant schema bör det även framgå vem som ansvarar när ordinarie befattningshavare ej finns tillgänglig att utföra sina arbetsuppgifter. Detta i syfte att minska personberoendet i pensionshanteringen och för att underlätta för effektiv överlämning av arbetsmoment, i samband med exempelvis sjukfrånvaro eller annat personalbortfall.

Kontroller och avstämningar

Revisionsfråga 3: Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?

Iakttagelser

Genomgång av kommunens kontroller och avstämningar

På uppdrag av kommunen beräknar KPA pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Beräkningen baseras bland annat på de uppgifter som inrapporteras av kommunen.

Vid större förändringar av pensionsskulden efter den senaste perioden rapporterar KPA orsaken till förändringen till kommunen. Det kan exempelvis handla om generella lönelöft inom en yrkeskategori som genererat en pensionsskuldökning över det normala.

Hudiksvalls kommun beställer normalt prognoser över pensionsförpliktelserna och pensionskostnaderna mellan två och tre gånger per år, dessa beställs vanligen i samband med delårsrapport och i samband med årsbokslut. Ekonomen, som i störst utsträckning ansvarar för arbetet, uppger i intervju att extra prognoser ibland beställs i samband med speciella händelser som kan ha en signifikant inverkan på pensionsskulden.

Prognoserna inhämtas från KPAs internetkontor KPA direkt. Ekonom analyserar prognoserna tillsammans med ekonomichef och undersöker rimligheten i förändringen av ansvarsförbindelse och pensionsavsättning över tid, där man stämmer av balansposterna mot tidigare inkomna prognoser för att säkerställa rimlighet.

Avstämningarna görs på total nivå och aldrig på enstaka individer. Om större avvikelser uppstår så utreds de underliggande orsakerna till dessa tillsammans med KPA.

Ekonom uppger i intervju att kommunen har bra uppsikt över eventuella händelser som kan påverka kommunens pensionsförpliktelser och att kommunen i dessa fall, som nämnts ovan, beställer extra kontroller och analyser över pensionsförpliktelserna från KPA.

Det finns ingen skriftlig rutinbeskrivning upprättad över arbetet som utförs kopplat till kommunens pensionsskuld och ansvarsförbindelse.

Verifiering

Vi har stämt av KPAs värdering av ansvarsförbindelse och pensionsavsättning per 2021-12-31 (exkl särskild löneskatt), mot uppgifter i årsredovisningen 2021 (inkl särskild löneskatt). Uppgifter i årsredovisningen rörande pensionsavsättning och ansvarsförbindelse stämmer överens med vår analys av underlag från KPA.

Vi har avseende pensionsavtalet KAP-KL jämfört kommunens pensionsgrundande löner per 2021 enligt lönesystemet med pensionsmedförande årslön enligt fakturaspecifikation från KPA avseende 2021. Totalt avser detta ca 3 700 individer och vi identifierade vid granskningen 66 avvikelser. Efter vidare analys konstaterades att samtliga avvikelser hade naturliga förklaringar. Majoriteten av avvikelserna avsåg anställda inom Hudiksvalls kommun som avslutat tjänst under 2021. För dessa individer hade slutregleringspremie beräknats baserat på föregående årslön enligt §12 Mom.2 KAP-KL - Överenskommelse om kollektivavtalad pension och fakturerats separat. Premien beräknas då baserat på föregående års inrapporterade lön uppräknat med ökningen av inkomstbasbeloppet samt de antal månader individen arbetat under det innevarande året.

Bedömning

Sker kontroller och avstämnings i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?

Delvis.

En av kommunen anställd ekonom och ekonomichef ansvarar för arbetet med Hudiksvalls kommuns pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Vår bedömning är att dessa har god förståelse för pensionsskuldredovisning och kunskap för att förstå och tolka underlag från KPA.

Vi bedömer vidare att det sker rutinmässiga kontroller och avstämnings i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning inom Hudiksvalls kommun. Utförda avstämnings av pensionsskulden noteras i en upprättad excelfil. Det är dock en brist att dessa rutiner inte finns dokumenterade. Vår bedömning är att brist på dessa typer av rutinbeskrivningar ökar personberoendet i arbetet och därmed riskerna.

Utvecklingsområde för framtiden menar vi därför är:

- Att upprätta ett övergripande årshjul eller schema för det administrativa arbetet, samt för de avstämningar och kontroller som sker inom kommunen kopplat till pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Ett sådant årshjul eller schema bör omfatta vilka arbetsuppgifter som skall utföras inom ramen för arbetet med pensionsredovisningen, samt när de skall utföras och av vem/vilken funktion.
- Att införa rutinmässiga tester av pensionsgrundande lön enligt lönesystemet jämfört med fakturaspecifikation gällande årsfakturan från KPA. Dessa kontroller bedömer vi mest lämpligt att genomföra på samtliga individer och ej stickprovsvis.

Pensionsredovisning i not

Kontroller och avstämningar

Revisionsfråga 4: Sker pensionsredovisning i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR?

lakttagelser

Enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) ska pensionsåtagandet redovisas enligt den s.k. blandmodellen. Detta innebär att pensioner intjänade före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen (inom linjen) och utbetalningarna redovisas direkt i resultaträkningen. För pensioner intjänade fr.o.m. 1998 redovisas åtagandet på balansräkningen. För åtagande till förtroendevalda sker redovisning i balansräkningen om det är klart att åtagandet ska betalas ut och som ansvarsförbindelse om det inte är känt när och i vilken omfattning åtagandet ska infrias. Hudiksvalls kommun redovisar åtagandet enligt blandmodellen.

Hur redovisningen ska ske och vilka upplysningar som ska lämnas regleras i RKR R10 Pensioner och RKR Information Upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelse i förvaltningsberättelsen (denna kommer att arbetas in i RKR R15 förvaltningsberättelsen).

Hudiksvalls kommun har avtal med KPA om att de vid minst två tillfällen årligen ska tillhandahålla pensionsskulds- och pensionskostnadsberäkning. Denna ska visa pensionsåtagandet uppdelat på det sätt som lag och god sed kräver på balansdagen samt prognos för framtiden.

PwC har granskat Hudiksvalls kommuns årsredovisning för 2021. Följsamheten till rekommendationerna i RKR R10 har analyserats. PwC har särskilt granskat Not 20 Pensioner: avsättningar och ansvarsförbindelser. Hudiksvalls kommun redovisar i stort i enlighet rekommendationerna från RKR R10 med undantag för några mindre avsteg:

- Nyintjänad pension bör delas upp till att specificera vilka delar som avser:
 - Förmånsbestämd ålderspension
 - Särskild avtalspension
 - Efterlevandepension
 - Övrigt

- I förändringsschemat avseende ansvarsförbindelsen bör pension till efterlevande redovisas.

Bedömning

Sker pensionsredovisning i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR?

Ja.

Vår bedömning baseras på att kommunen i allt väsentligt uppvisar följsamhet till rekommendationerna i RKR R10. Vi har endast funnit några mindre avvikelser. Vår bedömning är att dessa är av mindre karaktär. Vi bedömer således revisionsfrågan som uppfylld. I sammanhanget rekommenderar vi dock kommunstyrelsen att inför framtiden vidta åtgärder i syfte att säkerställa att de identifierade avvikelserna avhjälpas.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Hudiksvalls kommun genomfört en granskning av pensionshantering och redovisning.

Granskningens syfte har varit att bedöma om kommunen har ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag avseende aktuella pensionsplaner och som säkerställer en tillräcklig intern kontroll.

Vidare har syftet varit att bedöma om redovisningen av pensionsåtagandet ger en rättvisande bild i räkenskaperna.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att:

- Kommunstyrelsen **inte helt** (trafikljus: gult) säkerställt att det finns ändamålsenliga och tillförlitliga rutiner för rapportering av pensionsunderlag.
- Kommunstyrelsens interna kontroll i sammanhanget **inte helt** (trafikljus: gult) är tillräcklig.
- Kommunstyrelsen **i allt väsentligt** (trafikljus: grönt) redovisar pensionsåtagandet i enlighet med lagstiftning (LKBR) samt rekommendationerna i RKR.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi:

- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att utveckla och sammanställa befintliga rutinbeskrivningar till ett enhetligt driftschema eller en processkarta, där samtliga arbetsuppgifter som utförs inom ramen för pensionsadministrationen framgår och förklaras. Detta i syfte att stärka den interna kontrollen och minska personberoendet i hanteringen.
- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att utveckla och sammanställa befintliga rutinbeskrivningar till ett enhetligt driftschema eller en processkarta där tydlig rollfördelning och ansvarsfördelning över de olika ansvarsområdena framgår. I ett sådant schema bör det även framgå vem som ansvarar när ordinarie befattningshavare ej finns tillgänglig att utföra sina arbetsuppgifter. Detta i syfte att minska personberoendet i pensionshanteringen och för att underlätta för effektiv överlämning av arbetsmoment, i samband med exempelvis sjukfrånvaro eller annat personalbortfall.
- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att upprätta ett övergripande årshjul eller schema för det administrativa arbetet, samt för de avstämningar och kontroller som sker inom kommunen kopplat till pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Ett sådant årshjul eller schema bör omfatta vilka arbetsuppgifter som skall utföras inom ramen för arbetet med pensionsredovisningen, samt när de skall utföras och av vem/vilken funktion.
- Att kommunstyrelsen genom styrning tillser att det införs rutinmässiga tester av pensionsgrundande lön enligt lönesystemet jämfört med fakturaspecifikation gällande årsfakturan från KPA. Testet bör utföras på samtliga individer i underlaget. Testet bör bestå av kontroll av att antalet individer är korrekt, samt att de pensionsmedförande lönerna enligt specifikationen är överensstämmande med informationen i lönesystemet.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning
1. Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?	<p>Delvis</p> <p>Vår bedömning grundar sig på att berörda medarbetare inom Hudiksvalls kommun har en tillfredsställande kompetens inom de pensionsavtal som tillämpas inom kommunen. Vidare grundar sig vår bedömning på att det finns upprättade skriftliga rutiner för flera av de moment som utförs inom ramen för kommunens pensionsadministration. I de rutinbeskrivningar som finns upprättade saknas dock information om tester och kontroller som skall utföras. Beskrivningarna är också väldigt övergripande och saknar information om hur arbetsuppgifter skall utföras på detaljnivå. Vidare saknas skriftliga rutinbeskrivningar över det arbete som utförs kopplat till löneväxling.</p>
2. Är roller och ansvar avseende pensionsadministrationen tydliggjorda?	<p>Delvis</p> <p>Vår bedömning baseras på att berörda medarbetare inom Hudiksvalls kommun har en tillfredsställande kännedom om de arbetsuppgifter som i dagsläget utförs inom ramen för pensionsadministrationen och pensionsredovisningen. Kommunen har också visst stöd från KPA för att upprätthålla administrativa rutiner, vilka också enligt kommunen är behjälpliga när de kontaktas. Som nämnts finns viss ansvarsfördelning dokumenterad avseende arbetet med rapportering till KPA. Någon plan för överlämning av arbetsuppgifter inför avslutad anställning eller vid långvarig</p>

sjukskrivning finns inte. Detta ser vi som en brist. Det finns inte heller andra anställda inom Hudiksvalls kommun, än de som omnämns i iakttagelserna, som har kännedom om de arbetsmoment som utförs kopplat till pensionsadministration.

3. Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?

Delvis

En av kommunen anställd ekonom och ekonomichef ansvarar för arbetet med Hudiksvalls kommuns pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Vår bedömning är att dessa har god förståelse för pensionsskuldsredovisning och kunskap för att förstå och tolka underlag från KPA. Vi bedömer vidare att det sker rutinmässiga kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning inom Hudiksvalls kommun. Utförda avstämningar av pensionsskulden noteras i en upprättad excelfil. Det är dock en brist att dessa rutiner inte finns dokumenterade. Vår bedömning är att brist på dessa typer av rutinbeskrivningar ökar personberoendet i arbetet och därmed riskerna.

4. Sker pensionsredovisningen i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR?

Ja

Vår bedömning baseras på att kommunen i allt väsentligt uppvisar följsamhet till rekommendationerna i RKR R10. Vi har endast funnit några mindre avvikelser. Vår bedömning är att dessa är av mindre karaktär. Vi bedömer

således revisionsfrågan som uppfylld. I sammanhanget rekommenderar vi dock kommunstyrelsen att inför framtiden vidta åtgärder i syfte att säkerställa att de identifierade avvikelserna avhjälpas.

2023-03-08

Tom Ekberg

Viktor Ahlzén

Kvalitetssäkrare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av revisorerna i Hudiksvalls kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2022-11-21. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.